

Dārzkopja profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – dārzkopis.
2. Profesijas kods – 6113 12.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – otrais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– dārzkopis veic augu pavairošanu, audzēšanu, kopšanu un ražas novākšanu, dārzkopības produkcijas sagatavošanu realizācijai, pirmapstrādei un uzglabāšanai, šķirojot un iepakojot atbilstoši kvalitātes un marķēšanas prasībām; veic darba pienākumus dārzkopības apakšnozarēs (stādu audzēšanā, puķkopībā, dārzenkopībā, augļkopībā).

Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai dārzkopim nepieciešama A kategorijas traktortehnikas vadītāja apliecība.

Dārzkopis strādā dārzkopības uzņēmumā dārzkopības tehniķa, agronoma vai cita speciālista vadībā vai kā individuālais komersants, vai pašnodarbināta persona.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja veikt augsnes sagatavošanu un apstrādi, lietojot paņēmienus atbilstoši augsnes fizikālajām īpašībām un augu īpašībām.
2. Spēja pazīt sēklas, dēstus, stādus un augus dažādās to attīstības stadijās.
3. Spēja veikt augu pavairošanu atbilstoši audzēšanas apstākļiem un speciālistu norādījumiem.
4. Spēja kvalitatīvi veikt augu audzēšanas un kopšanas darbus atbilstoši izmantojamām tehnoloģijām, nekaitējot apkārtējai videi.
5. Spēja lietot augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļus.

6. Spēja pazīt kaitīgo organismu vai fizioloģisku problēmu radītus bojājumus augiem.

7. Spēja izaudzēt, novākt, sagatavot realizācijai dārzkopības produkciju un uzskaitīt to.

8. Spēja noteikt dārzeni, augļu un ogu gatavības pakāpi, veikt ražas novākšanu atbilstoši izvēlētajai tehnoloģijai un novākšanas laikam.

9. Spēja veikt dārzeni, augļu un ogu ražas pirmapstrādi un uzglabāšanu atbilstoši plānotajam glabāšanas ilgumam.

10. Spēja saudzīgi un saimnieciski lietot tehniku, inventāru un materiālus un izmantot tos atbilstoši tehnoloģiskajās kartēs paredzētajiem darbiem.

11. Spēja saprast un izpildīt darba uzdevumus atbilstoši darba devēja vai darba vadītāja norādījumiem.

12. Spēja savas kompetences ietvaros organizēt un veikt darbu patstāvīgi, uzņemties atbildību par darba rezultātu un informēt par to darba vadītāju.

13. Spēja strādāt komandā, izteikt un pamatot savu viedokli.

14. Spēja ievērot darba tiesisko attiecību normas.

15. Spēja ievērot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.

16. Spēja ievērot darba aizsardzības un ugunsdrošības normatīvo aktu prasības.

17. Spēja veikt darba pienākumus, ievērojot vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.

18. Spēja veikt darba procesā radušos atkritumu šķirošanu.

19. Spēja lietot individuālos aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba aizsardzības noteikumiem un sagatavot darba vietu drošai darba veikšanai.

20. Spēja sniegt pirmo palīdzību.

21. Spēja lietot datortehniku un speciālo programmatūru savas profesionālās darbības veikšanai.

22. Spēja sazināties valsts valodā un vienā svešvalodā.

23. Spēja lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vienā svešvalodā.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Noteikt augsnes mehānisko sastāvu un augsnes gatavību apstrādei, izvēlēties apstrādes termiņus un veikt augsnes apstrādi.

2. Sagatavot substrātu atbilstoši darba uzdevumam, auga īpašībām un audzēšanas mērķiem.

3. Pazīt puķu un dārzeņu sēklas, dēstus un stādus dažādās to attīstības stadijās.

4. Novērtēt sēklu kvalitāti, veikt augu sēju, noregulēt sējmašīnu atbilstoši izsējas normai, kontrolēt sējas kvalitāti, veikt piķēšanu, podošanu, stādīšanu un pārstādīšanu atbilstoši augu sakņu sistēmas īpatnībām.

5. Veikt augu apsākņošanu un potēšanu atbilstoši audzēšanas apstākļiem, stādaudzēšanas mērķiem un speciālistu norādījumiem.

6. Izmantot piemērotākās tehnoloģijas un režīmus augu audzēšanai, veidošanai un kopšanai.

7. Kopt augu stādījumus, rūpēties par barības elementu sabalansētību, lietot atbilstošus mēslošanas līdzekļus, atpazīt un novērst barības elementu trūkumu vai pārbagātību.

8. Novērot augu stādījumu fitosanitāro stāvokli un atpazīt izplatītāko kaitēkļu un slimību radītos bojājumus.

9. Sagatavot un lietot augu aizsardzības līdzekļu darba šķīdumus un izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus, noregulēt miglotāju, kontrolēt miglojuma kvalitāti.

10. Pazīt un ierobežot nezāles un kaitēkļus, izmantojot atbilstošus agrotehniskos paņēmienus.

11. Lietot agroķīmiskās un fizioloģiski aktīvās vielas, augu aizsardzības līdzekļus.

12. Novākt, sašķirot un iepakot produkciju atbilstoši kvalitātes un marķēšanas prasībām.

13. Lietot dažādus augu audzēšanas un kopšanas paņēmienus un tehnoloģijas atklātā laukā un segtajās platībās, izmantot piemērotas ražas kopšanas metodes nelabvēlīgos augšanas apstākļos.

14. Veikt dārzkopības produkcijas uzglabāšanu atbilstoši ražas realizācijas plānam un kontrolēt ražas glabāšanu.

15. Veikt tehnoloģiskajās kartēs paredzēto stādījumu un balstu sistēmu ierīkošanu.

16. Kopt augļu koku stumbrus un brūces, veidot augļu koku vainagus atbilstoši izvēlētajam vainaga tipam, kopt un veidot ogu krūmus.

17. Kopt augļu koku un ogulāju stādījumu rindstarpas un apdobs, un vēja aizsargstādījumus.

18. Sagatavot taru, sekot ražas gatavības pakāpei un veikt izlases ražas vākšanu atbilstoši plānotajam izmantošanas veidam.

19. Lietot dārzkopības tehniku atbilstoši tehnoloģiskajām prasībām un veikt tehnikas un inventāra ikdienas apkopi.

20. Ievērot dārzkopības tehnikas un iekārtu ekspluatācijas noteikumus.

21. Sadarboties ar darba vadītāju un citiem darbiniekiem, saprast darba uzdevumus.

22. Patstāvīgi organizēt savu darbu, analizēt darba gaitu, uzņemties atbildību par sava darba rezultātu.

23. Saimnieciski izmantot materiālus, veikt materiālu un sava darba uzskaiti.

24. Lietot datortehniku un speciālo programmatūru dārzkopības darbu veikšanai.

25. Ievērot darba tiesisko attiecību normas, profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.

26. Ievērot darba aizsardzības normatīvo aktu prasības un izvērtēt iespējamos riskus.

27. Izvēlēties un lietot atbilstošus individuālos darba aizsardzības līdzekļus.

28. Ievērot darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, sagatavot un uzturēt darba vietu drošai darba veikšanai.

29. Ievērot ugunsdrošības normatīvo aktu prasības

30. Sniegt pirmo palīdzību.

31. Ievērot vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.

32. Šķirot darba procesā radušos atkritumus.

33. Ievērot ķīmisko vielu glabāšanas un lietošanas noteikumus.

34. Lietot ķīmisko vielu absorbentus.

35. Lietot videi draudzīgas tehnoloģijas un materiālus.

36. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un svešvalodā, lietot augu nosaukumus latīņu valodā.

37. Pārvaldīt valsts valodu.

38. Pārvaldīt vienu svešvalodu profesionālās saziņas līmenī.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

1.1. augu audzēšanas tehnoloģijas;

1.2. segto platību veidi un tajās izmantojamās tehnoloģijas;

1.3. dārza plānojuma izstrādes pamati, ierīkošana un balstu sistēmas;

1.4. laika, darba un materiālu uzskaites principi;

1.5. saskarsmes pamati.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

2.1. augu botāniskais iedalījums un prasības atbilstoši augšanas apstākļiem;

2.2. dārzkopības augu sugu un šķirņu sortiments;

2.3. bioloģiskie un konvencionālie mēslošanas līdzekļi un augu aizsardzības līdzekļi;

2.4. dārzkopības tehnikas un iekārtu uzbūve, uzturēšanas un ekspluatācijas prasības;

2.5. dārzkopības materiālu uzglabāšanas nosacījumi;

2.6. videi draudzīgas tehnoloģijas un materiāli;

2.7. ķīmiskās vielas, to uzglabāšanas noteikumi, ķīmisko vielu absorbenti;

2.8. energoefektivitātes un ekonomiskas saimniekošanas principi;

2.9. atkritumu šķirošana un apsaimniekošanas noteikumi;

2.10. profesionālie termini valsts valodā un vienā svešvalodā.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

3.1. augu nosaukumi latīņu valodā un profesionālā terminoloģija;

3.2. augu uzbūve un īpašības (morfoloģija, fizioloģija, ontogēnēze), tai skaitā nezāļu atpazīšana;

3.3. augsnes apstrādes un substrātu sagatavošanas paņēmieni;

3.4. sēkļu kvalitātes rādītāji, pirmapstrāde, sējas veidi un laiki;

3.5. augu pavairošanas metodes, fizioloģiski aktīvās vielas;

3.6. augu kopšana dažādās audzēšanas tehnoloģijās;

3.7. vainagu tipi, vainagu veidošana un kopšana;

3.8. dārza kopšanas paņēmieni;

3.9. mēslošanas īpatnības augu audzēšanā un kopšanā, barības elementu trūkuma un pārbagātības pazīmes;

3.10. izplatītāko kaitēkļu un slimību radīto bojājumu pazīšana, augu aizsardzības pasākumi;

3.11. profesionālo augu aizsardzības līdzekļu iegāde, lietošana un uzglabāšana;

3.12. ražas gatavības pakāpes un novākšanas metodes, uzglabāšanas apstākļi;

3.13. dārzkopības produkcijas kvalitātes un marķēšanas prasības;

3.14. A kategorijas traktortehnikas vadīšana;

3.15. vides aizsardzība un videi nekaitīgi darba paņēmieni;

3.16. darba aizsardzība (darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, darba aizsardzības līdzekļi un to lietošana, pirmā palīdzība);

3.17. ugunsdrošības noteikumi, ugunsdzēsības līdzekļi un to lietošana;

3.18. profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipi;

3.19. darba tiesiskās attiecības;

3.20. informācijas tehnoloģijas;

3.21. valsts valoda;

3.22. viena svešvaloda profesionālās saziņas līmenī.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Iekļaušanās struktūrvienības darbu veikšanā.	1.1. sadarboties ar darba vadītāju un citiem darbiniekiem; 1.2. izpildīt darba vadītāja uzdevumus un norādījumus; 1.3. lietot nepieciešamo tehniku, inventāru un citus materiālus; 1.4. uzturēt darba kārtībā nepieciešamo tehniku, inventāru un citus materiālus; 1.5. veikt padarītā darba, nostrādātā laika un izlietoto materiālu uzskaiti.
2. Stādu audzēšana.	2.1. sagatavot augsni vai substrātu stādu audzēšanai; 2.2. lietot darba vadītāja norādīto augu ģeneratīvo pavairošanas metodi; 2.3. lietot darba vadītāja norādīto augu veģetatīvo pavairošanas metodi; 2.4. veikt kopšanas darbus; 2.5. sagatavot izaudzēto produkciju realizācijai.
3. Puķu audzēšana segtajās un lauku platībās.	3.1. sagatavot augsni vai substrātu puķu audzēšanai; 3.2. kopt puķu stādījumus; 3.3. mēsloņus atbilstoši mēslošanas plānam; 3.4. sekot līdz puķu stādījumu fitosanitārajam stāvoklim un informēt darba vadītāju par novērojumiem; 3.5. veikt augu aizsardzības pasākumus puķu stādījumos; 3.6. novākt un sagatavot realizācijai puķkopības produkciju.
4. Dārzeņu audzēšana segtajās un lauku platībās.	4.1. sagatavot augsni vai substrātu dārzeņu audzēšanai; 4.2. sēt un stādīt dārzeņus atbilstoši tehnoloģiskajai kartei; 4.3. kopt dārzeņu stādījumus un ražu atbilstoši tehnoloģiskajai kartei; 4.4. mēsloņus atbilstoši mēslošanas plānam; 4.5. sekot līdz dārzeņu stādījumu fitosanitārajam stāvoklim un informēt darba vadītāju par novērojumiem; 4.6. veikt augu aizsardzības pasākumus dārzeņu

	<p>stādījumos;</p> <p>4.7. novākt dārzeņu ražu;</p> <p>4.8. veikt dārzeņu ražas pirmapstrādi un uzglabāšanu līdz realizācijai.</p>
5. Augļaugu un ogulāju audzēšana.	<p>5.1. sagatavot augsni vai substrātu augļaugu un ogulāju audzēšanai;</p> <p>5.2. ierīkot augļaugu un ogulāju stādījumus;</p> <p>5.3. veikt augļaugu un ogulāju audzēšanas tehnoloģiskajās kartēs noteiktos pasākumus atbilstoši konkrētajai situācijai (apdobju un rindstarpu kopšana, koku vainagu vai krūmu veidošana, ražas kopšana un ražas novākšana);</p> <p>5.4. mēslojot augļaugus un ogulājus atbilstoši mēslošanas plānam;</p> <p>5.5. sekot līdzi augļaugu un ogulāju stādījumu fitosanitārajam stāvoklim un informēt darba vadītāju par novērojumiem;</p> <p>5.6. veikt augu aizsardzības pasākumus augļaugu un ogulāju stādījumos;</p> <p>5.7. veikt augļaugu un ogulāju ražas novākšanu, pirmapstrādi un uzglabāšanu līdz realizācijai.</p>
6. Darba un vides aizsardzības pasākumu ievērošana.	<p>6.1. ievērot darba aizsardzības prasības;</p> <p>6.2. ievērot ugunsdrošības prasības;</p> <p>6.3. ievērot satiksmes drošības noteikumus saimniecības teritorijā un ārpus tās;</p> <p>6.4. lietot individuālos aizsardzības līdzekļus, strādājot veselībai kaitīgos apstākļos;</p> <p>6.5. ievērot personīgās un ražošanas higiēnas prasības, veikt ražošanas telpu un vides sakopšanu;</p> <p>6.6. ievērot vides aizsardzības noteikumus, nepiesārņojot augsni un ūdeņus;</p> <p>6.7. ievērot lauksaimniecības mašīnu un iekārtu ekspluatācijas noteikumus;</p> <p>6.8. ievērot ķīmisko vielu glabāšanas un lietošanas noteikumus;</p> <p>6.9. šķirot darba procesā radušos atkritumus;</p> <p>6.10. izmantot videi draudzīgas tehnoloģijas, veicot dārzkopja darba pienākumus;</p> <p>6.11. ievērot energoefektivitātes un ekonomiskas saimniekošanas principus.</p>

Dārzkopja profesijas standarta izstrādes darba grupa:

Iveta Ozola –	eksperte, SIA "VIP Dārzs", valdes locekle;
Imants Missa –	eksperts, SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs", vecākais speciālists dārzkopībā;
Ilona Brezaucka –	eksperte, biedrība "Planēta", valdes priekšsēdētāja, mācību dārzniecības un praktisko apmācību programmu izveides vadītāja un kuratore;
Jānis Lepsis –	eksperts, SIA "Pūres dārzkopības pētījumu centrs", SIA "Daigone", valdes priekšsēdētājs;
Ilze Grāvīte –	eksperte, APP "Latvijas Valsts augļkopības institūts", pētniece;
Agita Doniņa –	moderatore, SIA "Biznesa augstskola Turība", docētāja;
Renāte Cāne –	moderatore, SIA "Biznesa augstskola Turība", docētāja.

Dārzkopja profesijas standarta eksperti:

Māra Rudzāte –	Latvijas Augļkopju asociācija, valdes priekšsēdētāja;
Jānis Bērziņš –	Biedrība "Latvijas Dārznieks", valdes priekšsēdētājs.